

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Najpotrebnejše orodje umnega kletarstva.

Odkar so se začeli za kmetijstvo zanimati tudi sploh izobraženi, v naravoslovskih vedah učeni ljudje, se je uvédlo marsikatero, prej nepoznato orodje, tudi stroji. Pomislimo pri tem le na škarje, s katerimi se obrezujejo trte in drevje, na slamorezne, na mlatilne, žitočistilne itd. stroje. Prekoristno orodje in stroji so se osmislili tudi za kletarstvo, in najkoristnejše, najpotrebnejše ter vsled tega najbolj priporočljive hočemo tukaj navésti.

I. Filtrirni stroj, podoba 1.

Stari pregovor veli: Govori kar je istinito, in pij kar je čisto. Zeló pri vsaki pijači, osobito pa pri vinu in pivu se gleda pred vsem na čistost. Kdor vino v prodajalčevi kleti kupuje, pogleda najprej, je-li čisto. Kdor v gostilni ali kjerkoli vino pije, prepriča se takorekoč ne hoté, prej, ko ga še pokusi, je-li čisto ali ne. Pridelovalec vina, kakor tudi prodajalec, bodi-si vinski trgovec ali gostilničar, pride pa kaj dostikrat v slučaj, da mu ni vino čisto, ampak kalno, motno. Za

čistenje vina imamo sicer sredstva tako zvana čistila, kakor jajčji beljak, želatino (očiščeni mizarski lim), ribji mehur ali klej itd. Kakor so vsa ta čistila sicer v splošnem izvrstna, delujejo pa počasi in dostikrat nas puste še celó na cedilu. Čistimo s katerim koli čistilom, čakati moramo osem do štirinajst, da mogoče še več dni, da se vino očisti. Zbolela vina, kakor tudi takozvana gostoslada ali likerna vina (pikolit) se pa s čistili niti ne dadó očistiti. S filtrirnimi stroji, ali imenujmo jih s kratka filter, gré pa čiščenje kaj hitro izpod rok. V preteku jedne ure je lahko deset hektolitrov vina čisto kakor solnce in naj bode še tako kalno. To je pa sevéda, reči se sme, skoraj velikanske koristi, v kaj dosti slučajih, kakoršne hočemo tukaj nekoliko navésti.

1. Pri presnamanju (pretakanju) vina, ostane v vsakem sodu nad drožami kolikor toliko kalnega vina, katero se ne sme med čisto zliti, pomešati, ker sicer nima presnemanje nikakega pomena. Tako kalno vino se stoči navadno iz večjih sodov v primerni polovnjak ali bariglo, v kateri potem toliko časa leži, da se samo po sebi očisti. Ako imamo filter, očistimo lahko tako kalno vino takoj sproti in porabimo ga za do-

PODLISTEK.

Kakó se je opekel stari Čelesnik.

(Črtica iz kmečkoga življenja; spisal —ó.)

(Dalje.)

„Nu, nisem mislil, da me poznate!“ odvrnil mu je Čelesnik na poklonu, ali laskalo mu je neznanško. — „Kam ste se pa namenili?“ pristavil je prijazno.

„Hm, hm, potujem po poslu. Namenil sem se še dalje, vendar onemogel sem vže, nogè me pečejo. Kaj mislite, celi dan, pa po taki vročini! Ali se ne bi kje tukaj dobilo kakovo prenočišče?“

„Pa ostanite pri meni! Ne sprejemam sicer popotnih ljudij, nu, vas bodem pa vže prenočil jedno noč, da ne bodete drugje iskali!“

In takó je tudi bilo, ker se ni branil tujec temu povabilu. Prisedel je k staremu Čelesniku na klop in ga popraševal sedaj o tem, sedaj o

onem; seveda, da je Čelesniku dobro mazal in ga hvalil, a govoril mu je, kakor da sta stara znanca. Hej, napolnil je Čelesnik vnovič pipico, spuščal goste dime v zrak in poslušal zgovornega tujca. Svetlo solnčeece skrilo se je vže davno za goré, a na zemljo se spuščal tihi mrak, a Čelesnik in pa tujec kramljala sta še na klopi pred hišo. On še le, ko se je na modrem nebu prižgalo brezštevnilno svetlih zvezdic in ko je vzplavala iza gora blede luna ter pozdravila našo lepo dolinico in pa našo prijazno vasico, še le tedaj sta se ona dva domislila, da bi bilo vendar le prav, da se odpotita v hišo, kjer ju je vže čakala topla večerja, in zapustila sta klop in odšla v hišo.

* * *

„Huda je danes za denar, huda!“ — tožil je stari Čelesnik, ko sta preresetala s tujcem vže vse gospodarske stvari in povečerjala dobro ve-

polnitev sodov, kateri bi morali sicer ostati ne-napolnjeni dolgo časa, kar pa nikakor ni prav.

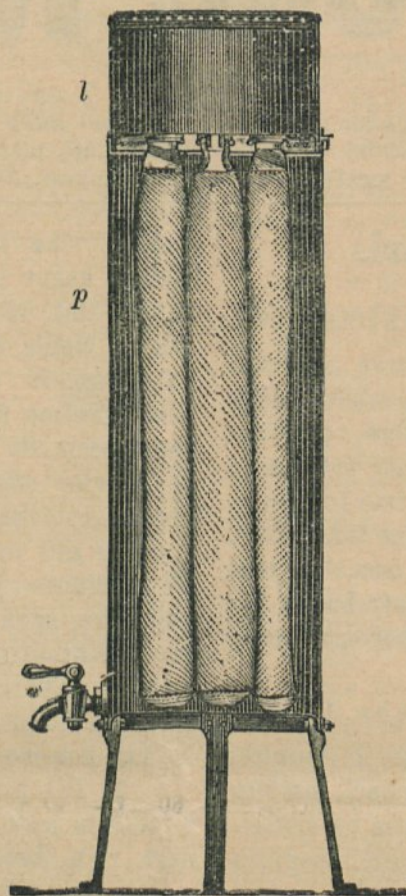
2. Gostilničar kupi čisto vino, pripelje ga domu, pa zapazi, da se je grdo skalilo, bodi-si ker je bilo grozdje po toči ali peronospori poškodovane, ali bodi-si iz katerega koli vzroka. Z beljakom ali želatino ga res lahko očisti, toda čaka-ti mora osem do štirinajst ali še več dni. Med tem časom zmanjka mu lahko vina za gostilno, dasi-ravno ga ima dosti v kleti. Z filtrom očisti vino v par urah, in ga lahko toči precej ali pa čez prav malo dni.

3. Vino v poletnem času za-vre, postane kalno, in žuga tudi neprijetni duh zadobiti, s kratka pokvariti se. S pravočasnim pre-snetjem se tako vino sicer lahko reši, da se popolnoma ne spridi, ali učistiti se navadno nikakor noče, in ako tudi vsa čistila upo-trebujemo. Zato ni za rabo, ako je sicer tudi še popolnoma dobrega okusa in duha.

Na filtru očisti se kakor že rečeno v par urah, in navadno nihče ne spozna, da se je z vi-nom nekaj neprijetnega godilo.

Takih slučajev navêli bi lahko še več, pa čemu, vsaj pač na-vêdeni že čez in čez do dobrega spričujejo, kako koristni so filtri.

Med vsemi filtri je tako zvani holandski ali stebernati, kakoršnega nam podoba 1. kaže tu gori, pač najboljši, najpriporočljivejši. Popišimo ga ne-koliko. Je ali lesen, ali znotraj pocinjeno bakren,

(Pod. 1.)

ali pa iz cinkaste ploščevine (pleha). Prvi je naj-cenejši, drugi najdražji, tretji stoji gledé cene tako v sredi med prvim in drugim; službo oprav-ljajo pa vsi trije jednako dobro. Holandski filter obstoji iz treh delov; *a* iz visoke, stebru po-

dobne, na treh nogah stoječe po-sode *p*, katera ima nad dnom pipo, po kateri se čisto vino od-taka, *z* iz nastavka ali lija, *l* ka-teri je v stebrnato posodo vsajen in *c* iz posebnih v dnó lija z po-močjo medenih (mesingastih) trom-pet pritrjenih filtrirnih vreč ali žakljev. Upotrebuje se pa filter takole. Vreče se zmóčijo, v dnó lija pritrđijo, ter lij na steber na-stavi. Na to se pomeša dobro pergišče fino stolčnega kovaškega oglja, s škafcem vina, katero se misli čistiti in zlije se v lij. Od pričetka teče črno vino iz pipe, katero se mora toliko časa nazaj v lij zlivati, dokler se popolnoma ne očisti. Ko pa teče popolnoma čisto vino iz pipe, potem se pa vedno kalnega vina v lij priliva, tako, da med delom nikdar do čista iz njega ne odteče. Pri zlivanju vina v lij se mora paziti le kaj dobro na to, da se lij čisto nič ne dotakne ali sune. Kadar prične čisto vino že prav počasi odte-kati, se delo ustavi ter z dru-

gim ogljem na novo priredi. Jedno in isto oglje služi pa za očiščenje deset do dvajset hektolitrov vina, kar je ravno od večje ali manjše kalnosti vina odvisno.

čerjo, katero je Čelesnica pripravila svojemu sta-remu. Nje ni bilo takrat v sobi, pomivala je baš v kuhinji posodo. — „Slabi so časi, slabi, svet nima groša in ga nima!“

„Ej istinito je to, kaj bi tajil“ dejal je tujec in se primaknil staremu Čelesniku, „ali znajte, oče Čelesnik, svet si ne umeje pomagati!“ pri-stavil je nekako skrivnostno.

„Hm, jaz pa menim, da bi si svet vže po-magal, ko bi si le mogel, vendar ne more si, ne zna in ne more!“

„Ne zna, tisto pač, ne pa ne more, oče Če-lesnik. Seveda, o tem se težko govori —“ dejal je tujec in pogledal zopet nekako čudno Čelesnika.

Podbolo je nekaj Čelesnika, pojmil je, da zna njegov tovariš nekaj, kar drugi ne znajo, hm, klek ga vedi, morda vé celó, kje bi se vzdignil zaklad. Ejej, dobro bi bilo, ko bi on to njemu povedal, pomagal bi si tudi on, a svotica nje-

gova pomnožila bi se lepó. In v njegovem sre-u obudila se je želja za denarjem in hotel je vse-kako zvedeti tujčevo skrivnost.

„Zakaj ne bi govorili, saj znate pred kom govorite, oj, na mene se lahko zanesete —“ de-jal je Čelesnik smehljaje tujcu in mu takisto za-upljivo pomežikal.

„Čast, čast, oče Čelesnik, o tem nisem ni-kedar sumnjal, znam, da ste vi poštenjak in pa možak, kakoršnih je malo. I nu, mislim, da onim, kateri imajo kaj soli v glavi, ni baš tako huda za denar.“

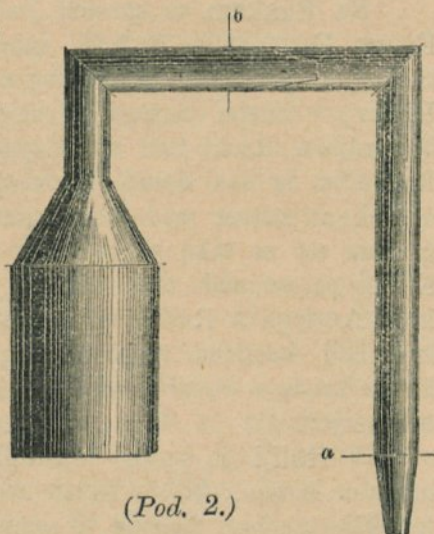
„Morda znate zaklad vzdigniti?“ raztegnil je očesi in usta stari Čelesnik.

„Ha, ha, zaklad?“ zasmejal se je tujec. — „Ejej, danes se ne vzdigujejo več zakladi, oče Če-lesnik. Pač pa je umna človeška glavica nekaj izmislila, kar je baš toliko vredno, kolikor zaklad. Seveda, oče Čelesnik, vi bodete molčali, ali ne?“

Take filtre, kakor tudi druge kletarske priprave, katere bodemo tukaj še priporočali, izdelujeta oba tukajšnja kleparja, in ni jih torej treba še le za veliko višjo ceno, Bog vedi od kod naročevati.

II. Žveplalna kadilnica, pod. 2.

Ta priprava, kakor je sicer priproste sestave, tako, da jo skoraj stroj imenovati ne moremo, je v umnem kletarstvu tako koristna, in torej tako potrebna, da bi niti jedna klet brez nje, bodi si pridelovalca vina, ali pa gostilničarja.

(Pod. 2.)

Popisali jo bodemo v prihodnjem listu.

Dolenjci, koga bomo volili v državni zbor?

Vže v zadnjem listu smo vam priporočali, da si izvolite za poslance v državni zbor le vrle katoliške, slovenske može. Danes moramo pa še posebno povdariti, da mora biti Vaš poslanec tudi neodvisen mož, ki se bode vselej lahko postavil na lastne noge, ki se ne bode bal resnice povedati, za njo glasovati, ako bi mu bila tudi na-

„Oj, molčati pa znam!“ pritrtil je veselo stari Čelesnik in se povse tujcu primaknil.

„Kaj ne oče Čelesnik, da bankovci, lepi novi bankovci, bodi si vže po goldinarju, bodi si petaki ali desetaki, petdesetaki ali stotaki itd. ne rastejo na vrbi niti na bukvi, nego jih delajo tam gori na Dunaju pri cesarju. Cesar pozove razne ljudi in ti jih potem rišejo na papirju mnogo, mnogo. Ali kaj nam to koristi, če jih oni delajo, če pa mi ne dobimo, kolikor bi jih hoteli in pa potrebovali. In slaba bi bila, ko bi le na to čakali, kar nam oni dajo, človek si mora sam pomagati. Ej, če jih smejo oni delati, zakaj bi jih pač kedo drugi ne smel, ali pač ne, oče Čelesnik?“

„Hm, hm, to so res čudne stvari!“ Zmajal je z glavo in pogledaval tujca stari Čelesnik. —

„Take papirje delati bilo bi res dobro, ko bi je le kedo znal, ali to je ono, ne zna jih nobeden, klek vedi, kako so oni gospodje na Dunaju učeni!“

(Dalje prihodnjič.)

sprotna vlada sama. To zadnje je ravno sedaj še prav posebno potrebno, ker je prav lahko mogoče, da dobimo v kratkem vlado, ki ne bode prijazna nam Slovencem, ki nas bode morda celó pritiskala. Tu bode dolžnost našim poslancem, da nas bodo srčno branili; da jim bode pa to mogoče, morajo biti od vlade popolnoma neodvisni.

Tak neodvisen mož pa ni nikdar c. kr. uradnik, naj bode sicer še tako vrl človek. Uradnik, naj bode sodnik, okrajni glavar, sodnijski svetovalec, ali kar koli je vladni služabnik, od vlade plačan mož. Vlada ga lahko pomakne višje, ali pa pusti na stopinji, katero ima; vlada ga tudi lahko pošlje v pokoj — vzrok se vže najde. Volilci! bodo pa taki gospodje res gotovo vselej delali za Vas? tudi takrat, ko jim bode morda kazala škoda? Težko je verjeti, tacih mož je jako malo.

Iz tega lahko posnemate, da imamo prav, ako Vam rečemo: Ne volite za poslanca uradnika; ne volite ga, naj Vam še toliko obeta. Besede so po ceni; spolniti ne bodo mogli tega, kar Vam sedaj obetajo.

Vam, možeje v trebanjskem, mokronoškem, rateškem, žužemberškem in kočevskem sodnijskem okraju, se ponujajo baje štirje uradniki — dva sodnika, jeden okrajni glavar in pa deželne sodnije svetovalec, dosedanji Vaš poslanec. — Nobeden izmed teh mož ni za Vašega poslanca, ker so vsi uradniki. Mej njimi je jeden razun tega še nemškutar — temu vendar ne bote dali svojega glasu. Oni trije gospodje so morda Slovenci, morda prav vrli sodniki, ali kar vže hočete — vendar nobenega ne volite, ker bi vsakdo izmed njih kot poslanec lahko prišel v sitnost, da bi moral škodovati sebi, ali pa ne zagovarjati Vaših koristi, kakor bi mu bila dolžnost. Nikar jim ne dajajte te sitnosti; naj ostanejo lepo med Vami dobri uradniki, sebi ne bodo škodovali, Vam pa ne bode treba mesto njih plačevati namestnika. Če je namreč uradnik poslanec, dobiva plačo kakor poprej in še plačo po 10 glid. na dan na Dunaju — iz davkov pa se mora mesto njega plačati namestnik, ki dela zanj v uradnji. Jeden teh gospodov menda obeta Vam Račanom most čez Savo. Lepo je to od njega. Toda rečem zopet: to so besede, katerih Vam gospod sam ne more izpolniti. Vsak poslanec, katerega koli izvolite, je dolžan potegovati se za Vaše koristi, tudi za most čez Savo pri Radečah, ker je res potreben, vsak bode to tudi storil, ne samo ta gospod. Toda dosegel bode reč le takrat, ako pridobi za-se druge poslance, ki bodo njegovo reč podpirali — za-nje glasovali. Sam ne opravi ničesar. Ima pa li ta gospod res toliko moč? toliko prijateljev? jako dvomimo — marsikdo bode opravil več kakor on. Ako mu je to-

liko za Vašo korist, kje je bil poprej celih šest let? Vas je li kedaj prišel poprašati po Vaših težavah, potrebah?!

Besede so po ceni!

So pač tudi uradniki, ki morajo biti vrli poslanci, toda le takrat bomo take volili, če jih poznamo vže iz skušnje. Tako bodo brez dvoma prav ravnali meščanje dolenjski, da volijo g. prof. Šuklje-ta, kajti v zadnjih šestih letih se je dejanjsko pokazal, kot moža, ki pred vsem gleda na blagor svojih volilcev. Pošiljati pa venkaj razun njega še družih uradnikov bi bilo nes pametno.

Za kmečko občino v našem okraju bomo volili g. Pfeiferja, za mesto g. Šuklje-ta. Vi v trebanjskem volilnem okraju pa izvolite pred vsem vrle volilne može, ki ne bodo volili kacega uradnika, ampak moža, ter ga Vam naznanile tudi prihodnje „Dolenjske Novice“.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Najvažniša novica je pak, da je odpuščen in umirovljen finančni minister g. Dunajevski. To je bil zadnji čas še jedini minister, ki se je res čutil Slovana ter se tudi potegoval za Slovane nasproti neopravičenim nadutim nemškim zatevam. Bil je v svojem poklicu mož, da mu malo enacih; kajti nobenemu ministru pred njim se ni posrečilo kar je dosegel on: vredil je naše državno gospodarstvo tako, da ni treba več delati dolgov, da je v lani celó nekaj ostalo. Res je, napravil novih davkov, kakor na žganje itd., ali to je bilo potreba — kamo bi pa prišli, ako bi se delali le novi dolgovi. — Nobenega ministra niso tako sovražili liberalni Nemci kakor njega, zato smemo reči, da kaže njegov odstop za nas jako slabo: Nemci bodo trdo gospodovali nad nami!

Novi finančni minister je dr. Steinbach. Hvalijo ga kot učenega gospoda, ki bode znal svojo reč dobro voditi; ali kako bode proti Slovanom, je drugo vprašanje; bati se je, da bode le preveč prijazen stranki, ki bi nas rada pri tiskala.

Za nove volitve v državni zbor — vse dela. Pa je tudi potreba. Vlada bi rada dobila bolj mehkih mož iz vseh strank, s katerimi bi vladala. Ali mi smo prepričani, da ne bode šlo; ako vleče ta na desno, mi na levo, voz ne bode šel dalje — naj že vlečeta močno ali pa le polagoma. Mi moramo biti pripravljeni na vse. Bog daj zmago vernim katoličanom in — Slovanom. O naših volitvah govorimo na drugem kraju.

Na Duunaju si prizadevajo posebno nasprotniki oderuških židov spraviti v državni zbor svojih mož. Upamo, da se jim bode vendar po-

srečilo; ljudje bolj in bolj spoznavamo, kamo jih je pripeljal v javnem življenju in v gospodarstvu judovski neverni liberalizem. Ti združeni dunajski kristijani nameravajo voliti znanega kneza Lichtensteina.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na Ruskem so sprejeli našega nadvojvoda Franca Ferdinanda, ki bode morda še naš cesar, kateri se je podal v Petrograd in od tod v Moskvo v imenu našega svetlega cesarja, jako ljubeznjivo. Ruski listi sploh pišejo, da je to za Rusijo in za nas dobro znamenje; da se bode utrdila prijaznost med mogočnima sosednjima državama ter se tako zagotovil še dalje ljubi mir. Nemci pa se nad tem nekako jezé. češ, da se hoče Avstrija z Rusijo sprijazniti. Bog daj, stokrat bolj koristna nam bode prijaznost Ruska, kakor zveza z roparsko Laško, katerej se ne sme nič verjeti.

V Italiji je vendar odstopil oni brezverni minister Krispi, ki je kazal svoje sovraštvo do katoliške cerkve, kjer je le mogel Avstriji se je kazal stari lesjak prijaznega, ali le zato, ker je potrebuje Italija; verjeti jej ni nič. Lahi imajo sedaj nove ministre; kakovi bodo, bode pokazala prihodnost.

Srbska kraljica Natalija, mati sedanjega kralja Aleksandra baje namerava zapustiti Srbijo, toda nekateri jej to odsvetujejo.

Delavci po svetu so lansko leto močno imeli za praznik 1. dan meseca maja. Letos pa svetujejo zlasti nemški delavci — socijalni demokrati — naj se praznuje nedelja po 1. maju, ker bi bili v delavnici delavci na škodi. Govori pa naj se, pravijo, ob tem prazniku posebno o tem, da bodo delavci samo 8 ur na dan delali.

Na Francoskem se grof de Mun močno poteguje za delavca — zlasti naj bi se ob nedeljah ne delalo — ali prišlo je na Francoskem vže tako daleč, pa se je njegov predlog zavrgel z veliko večino.

Na Portugalskem se je bilo bati, da republikanci napravijo ustajo. Sedaj se zatrjuje, da so vže popolnoma ob moč, in da se ni bati kake nevarnosti.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta, 12. febr. — Marsikaj bi Vam rad povedal, ali bojim se, da Vam morda ne bi bilo po volji, ali pa mi kar g. vrednik moj trud vrže v koš, češ, premalo imamo prostora. Zato Vam podam le nekatere drobtinice.

Novomeščani smo bili letos v tem kratkem predpustu precej dobre volje, bodi-si v gostilnah ali pa v društvih, katerih nam pač ne manjka.

Sukali in veselili smo se tako, da nam bode treba morda sedaj v postu zato delati pokoro. Društva so si prizadevala po možnosti napraviti veselice svojim članom; čitalnica je napravila zlasti slovesno „Vodnikovo Besedo“ ter mično pustno veselico. Razveselilo nas je tudi katoliško društvo rokodelskih pomočnikov svečni večer s prav mičnim programom.

Vrli pomočniki smejo res čestitati, da so dosegli tako lepe vspehe, naj se že oziramo na nje same ali pa na občinstvo, ki se vdeležuje tako rado njegovih slavnosti ne le s svojo navzočnostjo ampak tudi z obilnimi doneski. Pri zadnji ali predzadnji veselici je dobilo po prostovoljnih doneskih skorej cel stotak.

O zadnjem programu ne bomo govorili obširneje, opomnimo le, da se je vršil jako dobro. V petju nas je posebno razveseljeval s svojim krasnim glasom g. Bobnar. Tudi v igri „Nos ali pa denar“, od g. Kržiča, so se mladeniči vrlo vedli, da zaslužijo brez dvoma naše priznanje; posebno nam je še ugajal sluga g. Božič.

Želeti bi bilo, da bi se naši pomočniki sploh pridružili temu prekornemu društvu, kjer nahaja vsak član zabavo, pouk — pa tudi materijalno korist — zlasti ako potuje po tujem. Želeti bi bilo pa tudi, da bi se po drugih večjih krajih naše mile domovine osnovala katoliške družbe rokodelskih pomočnikov. Res je to združeno z mnogimi težavami, ali dobra in resna volja jih premaga ter se slednjič vendar veseli lepega vspeha.

Iz Novega Mesta 13. febr. — Vesela družba v tukajšni gostilni „pri solncu“ sklenola je pretekli teden prirediti vinsko razstavo. Stvar, ki je bila šaljivo mišljena, je postala popolno resna. Dasiravno so nekteri vabljeni še le o poludne dobili vabila, bilo je vendar ob 6. uri zvečer zbranih okolu 120 butelij, v katerih je bilo nad 60 razstavljalcev vino poslalo. In kakšna vina! Razsojevalni odbor je sklenol posebno pohvaliti tale vina: Baron Apfaltrern iz Kroke belo 1887, rudeče 1886, Božič Franjo iz Novega Mesta rudečkasto 1890, Hmelniška grajščina belo 1890, France pl. Langer iz Bršlina: grčevsko belo 1890 in trškogorsko rudeče 1890, grof Margheri: tičina 1890, Seidl Fraujo iz Novega Mesta: rudeče in belo 1890, Anton Smola: belo 1890, grof Vranicani iz Jurovega: rizling 1890, Wutscher Ign. iz Brezovice: belo 1879, 1883, 1884, 1885, 1886, 1888 in 1890. — Dasiravno je bil tu zbran pravi cvet dolenjskega vinstva, bi ne omenjali te razstave, če bi ne imeli te misli, da bi se z veliko koristjo vsako leto dala v Novem Mestu osnovati vinska razstava v večjem okviru. Razstavljalci in njih pomočniki praznovali so razstavo do ranega jutra, dokler ni bila zadnja sraga prelita.

Iz Stopič. — Kakor se čita, kaže novo ljudsko štetje po mnogih krajih sedaj manj ljudi, ko pred desetimi leti; isto je tudi pri nas in sicer zato, ker je veliko faranov odšlo v Ameriko in dosti jih je pa tudi ravno v zimskem času odsotnih, ker bivajo na Hrovaškem ali Slavonskem. Vsi ti se ne štejejo, ker niso bili zadnji dan starega leta tu pričujoči. V Stopičah je bilo 31. decembra 1890. l. 2205 ljudi v 419 hišah, kónj so imeli 34, goveje živine 1126, koz 43, ovac 571, prašičev 779 in 250 bučelnih panjev. Število ljudi je v Stopičah tudi zato manjše, ker tu niso Gabrije prištete, ki spadajo sicer v to faro, a pod občino Brusnice.

Podgradom pa je bilo isti dan 916 ljudi v 173 hišah, kateri so imeli 19 konj, 601 govejo živino, 3 koze, 303 ovce, 274 prašičev in 102 bučelna panja.

Iz Št. Ruperta 7. febr. — Ljudsko štetje je tudi pri nas enkrat minulo, čeravno je trajalo celi mesec. Da to ni zastoj — gospod vrednik, to mi bodejte vrjeli. In koga boli? in koliko bo s tem dobička? prosim to naj kdo drugi odgovori. Ne mislite pa gospod vrednik, da pri nas nobeden starosti ne dočaka, imamo jih še precej čez 80 let starih in enega celo 93 let in enega 92 let starega pa še pri zadostnem zdravju. Vere smo vsi katoliške (vsaj po zunajnem sodim) in tudi Nemcev ni še preveč pretirano, čeravno so eni še brez potrebe. Stan živine ni še tako majhen, samo za prešiče ni bil zdaj pravi čas štetja ker jih je vže veliko v — dimu — tedaj nič več med živimi.

Čez vse nam pa sneg dela nadlogo, kakor marsikje, tako da so ga tudi vže otroci siti, ki se radi kepajo. Pa pri vsej obilosti snega se vendar ne ustavijo razni popotni agenti. Čeravno se ni bati zdaj kakega obilnega požara, vendar se ljudstvo vedno nadleguje. Sicer je v resnici dobro se zavarovati (kar mislim so vže sploh vsi) pa kako se bo vsakemu vrjelo — ker ta stan je jako zvit, bolj ko kozji rog, vsak svoj zavod hvali, da ni nobenega boljšega, kakor tisti, katerega on zastopa. Zatoraj jih je veliko brez potrebe, katerih bi bilo najmanj škoda za v — Ameriko. Vsak pameten mora sprevideti, da bi bilo najbolje, da bi se ustanovila splošna deželna zavarovalnica — in dobiček bi naj deželi ostal, ne pa kakovi židovski nesnagi. — Od leta do leta se nam čedalje več plačila naklada za šole, za ceste itd. tako da je res vže od več in kmet v resnici izhajati ne bo mogel.

Bi še veliko pisal o eni ali drugi reči, pa čemu, ker dobro vem, da bi moralo iti, gospod vrednik, v Vaš — koš.

Gospod vrednik, kaj pa volitve so vže blizo — Vam je vže kaj znano, koga bomo pihnil —

na Dunaj? Za tako reč bodo zopet agenti, pa bolj muhasti, kakor oni za ogenj ali kar si bodi, upam, da so vže rojeni. Toda vse zastonj. Pravi katoličan mora biti z geslom: Vse za vero, dom, cesarja — drugače kar v Ameriko ž njim. Želeti bi bilo, da bi bilo kaj več gg. Pfeiferjev in Šukljjetov.

Dostavek: O volitvi govorimo na drugem kraju. Vredn.

iz Laknic. — 30. januarja smo tukaj k večnemu počitku spremili blago ženo Marjeto Dolinšek, ki je umrla po kratki a mučni bolezni prevedena s svetimi zakramenti za umirajoče. Pokojna bila je še le v 28. letu svoje dobe. Napadla jo je bolezen 20. januarja in v posteljo položila še le 23. jan. Trpela je veliko pa tako voljno, da se je bilo kar čuditi. Sama je rekla, nikoli nič ne tožim in ne zdihujem, le kadar mi je prav hudo pa rajše malo zamižim; rada bi živela pa tudi ne bojim se umreti, le moji otročki se mi smilijo, za nje bi še rada skrbela. Kako je bila ona priljubljena, kaže najbolj za naše razmere izvanredno lepi pogreb kakoršnega iz Laknic na sv. Vrh še nikdar ni bilo. Dasi je poldrugo uro od farne cerkve, vendar so drago pokojno spremljali štirji duhovni in neštevilna množica ljudi. — V zakonu je živela samo kratkih osem let ali bila izgled zakonske žene. Kako je ona svojega ljubega moža spoštovala in ljubila. Zato je bil v hiši njeni blagoslov Božji. Noben večer ni pozabila na sv. rožni venec. Ona je dokončala zapustivši nam lep vzgled in blag spomin! Bog jej daj večni mir! Mi pridemo za njo: da bi bil srečen tudi naš konec!

Domače vesti.

(† Toussaint Jelovšek pl. Fichtenau) umrl je v nedeljo 8. t. m. zjutraj ob 5. uri po dolgem bolehanji. Pokojnik bil je posestnik dveh grajščin, Volavče in Struge in poštar v Novem Mestu. Bil je ravno v najlepših moških letih namreč v 35 letu, povsodi obče spoštovan in čislán, član vseh tukajšnjih društev in narodnjak; občo njegovo priljubljenost kazal je pač veliki sprevod za blagim pokojnikom. Blag mu spomin!

(Okrajna bolniška blagajna) za politični okraj Rudolfovo imela je v nedeljo 8. t. m. občni zbor. Vršile so se dopolnilne volitve ter sklenilo, da naj se naprosi slav. vlado za promeno pravil § 5 tikajoč se dnevne mezde, katera je za naše razmere dokaj visoko nastavljena in so tukaj v istini delavci zelo slabo plačani, kakor je bilo razvideti iz raznih izpovedi; razredi naj se uredé: a) za učence 20 kr. dnevne mezde, b) delavce 60 kr., c) predelavce 1 gld. Pričakovati je, da bode slavna vlada pravila odobrila v tem smislu.

Za meseca januar in februar je plačati po prej predpisanem pravilu. — Opomniti je gg. delodajalce, da svoje na novo vstopivše delavce in učence tri dni po vstopu ali tri dni po izstopu od dela naznanijo, v slučajih, ako se to ne zgodi, plačati bodo imeli denarno globo. Iste delodajalce, kateri pa ne bodo kmalu poravnali doneska za januar, bodo se izročili politični gosposki. Plačuje se lahko vsaki dan od 1—2. ure ob nedeljah in praznikih od 1—3. ure popoldne, društvenemu tajniku in računovodji g. L. Ropasu, v hiši g. Kastelica (pri „plavi krogli“) I. nadstr. na trgu.

Predstojništvo.

(Gibanje narodnih društev) v pretečenem predpustu v Novem Mestu sme se imenovati precej živahno. Po Silvestrovem večeru, o katerem se je že poročalo, priredila je čitalnica gledališko predstavo „Gluh mora biti“, katera je zaradi svoje vsebine in vse pohvale vrednega dobrega igranja v vsakem oziru zelo dopadala; njej je sledil plesni venček, pri katerem smo se razveseljevali še čez polnočno uro. Kakor vsako leto, praznovali smo tudi letos dostojno spomin na našega Valentina Vodnika s svečanostjo dné 1. februarja, katero sta skupnim sodelovanjem priredila čitalnica in „Dolenjsko pevsko društvo“. Od slavnostnega koncerta je poročati, da so se vsi zbori tako dobro peli, da je sledilo vsaki točki glasno odobravanje, kar kaže dobro napredovanje in marljivost našega pevskega društva. Prav presenetila nas je gospica M. Pavlovičeva s krasnim petjem Abt-ovega samospeva „S teboj!“ katero je spremljevala gospica Pajničeva z znano spretnostjo in z isto radostjo in pozornostjo smo poslušali Titlnovo overturo po slovanskih melodijah, katero sta z eksaktnostjo in razumom na klavirji igrali gospici M. Ogoreutz-ova in J. Legerjeva katerim se izreče za njihovo sodelovanje javna zahvala. Koncertu sledeči sijajni ples se je ravnata slavnosti dostojno obnesel; v dokaz temu pa, da je bil res živahen in sijajen, je treba samo navesti, da je plesalo vsako četvorko pred polnočjo okoli 30, po polnoči okoli 20 parov. — Zaključili smo predpusť pustni torek z veliko maskarado prirejeno po čitalnici in Dolenjskem „Sokolu“. Akoprem znabiti ni bila tako velikanska, kakor lani, vendar ni dosti za njo zaostajala. Izmed lepih in originalnih kostumov naših krasotic omeniti nam je Albanka, Arabke, Rusinje, kmetice in harlekina; za veselost pa so skrbeli mnogoštevilni zamorci z različnimi prizori in razposajeni šolarji s svojim strogim učiteljem, posebno pa originalni pritlikovec, otrok v povojah. Ples je bil kakor Vodnikov, zelo dobro obiskan. Sklenemo to poročilo, nadeje se, da bodemo v postu imeli večkrat priliko na našem z vsemi potrebščinami preskrbljenem odru gledati vlani

toliko pogrešane gledališke predstave; da se pa to omogoči, prosimo vse sposobne moči, naj nam svojega sodelovanja iz praznih in dostikrat izmišljenih razlogov ne odrekajo.

(Ljudsko štetje.) V občini Šmihel-Stopiče je bilo leta 1890 7957 prebivalcev, 596 več mimo leta 1880, ker jih je bilo 7361. — V občini Smuka je 967 prebivalcev, za 48 več od leta 1880; Bela cerkev imela je koncem l. 1890 1101 prebivalcev, za 79 več mimo l. 1880; Poljanice imajo 750 prebivalcev, manj 22 od l. 1880. — Štetev je vže večinoma dovršena. Upamo, da so bili naši Dolenjci pošteni Slovenci. Nekaj čudnega in ob enem žalostnega moramo sporočiti iz Drage, tam za Kočevjem. Našteli so 653 Nemcev in samo 114 Slovencev. Leta 1880 pa je bilo skoraj narobe: samo 195 Nemcev in 374 Slovencev. Radovedni smo, kakovo mašino so iznašli nemški Kočevci, ki tako hitro dela iz Slovencev — Nemce?!

(Vabilo k občnemu zboru) okrajne posojilnice v Krškem, ki bode v nedeljo, 1. marca t. l. ob 10. uri dopoludne v šolskem poslopji. Dnevni red: 1. Nagovor ravnatelja; 2. račun načelstva in poročilo nadzornikov; 3. volitev načelstva in nadzornikov; 4. nasveti. — Z letnega računa posnamemo, da je imela v preteklem letu posojilnica denarnega prometa 94.182 gld. 93 kr. — čistega dobička 279 gld. 75 kr. Zadržnikov je štela koncem leta 368. Hranilne vloge se obrestujejo s 4, od posojil na menice pa zahteva 6 odstotkov obresti.

(Računski sklep Metliške posojilnice) za petnajsto upravno leto kaže dohodkov 526.564 gold. 32 kr., izdatkov 526.464 gold. 32 kr., čistega dobička 3069 gld. 30 kr.

(Račun posojilnice v Črnomlju) za šesto upravno leto nam kaže, da je imela ta posojilnica dohodkov 86.691 gld. 50 kr., izdatkov 85.229 gld. 64 kr., skupnega prometa 171.921 gld. 14 kr., čistega dobička 2257 gld. 33 kr. Stanje rezervnega zaklada koncem l. 1890: Vrednost hiše v skupni ceni 2010 gld., gotovina 2162 gld. 11 kr., tedaj skupaj 4172 gld. 11 kr. V dobrodelne namene dala je posojilnica 293 gld. — Hranilne vloge sprejema od vsakega ter obrestuje po 5 odstotkov, posojila daje samo društvenikom po 6 odstotkov. Uradni dan je vsako sredo in petek popoldne, ako ni ta dan praznik.

(Deseto poročilo) o delovanju in stanju podpiralne zaloge slovenskih vseučiliščnikov v Gradci kaže 1483 gld. 4 kr. dohodkov in 898 gld. 66 kr. stroškov. Društvo pač zasluži zdatne podpore.

(Za postni čas) priporočamo pobožnim Slovincem knjižico „Duhovna samota“, ali osem-dnevne duhovne vaje v štiriindvajsetih premišlje-

vanjih. Gotovo bode vsakemu v veliko korist, saj je znan izvrstni g. Jožef Pergmayer, po kateri je priredil slovensko izdajo č. g. o. Tadej Gregorič. — Dobiva se v tukajšnjem samostanu in pa v Krajčevi bukvarni po 50 kr., po pošti 55 kr.

(Ig. Hladnikove) „Obhajilne pesmi“ so ravnokar izšle v drugem natisu ter se zopet dobe v „Kat Bukvarni“ v Ljubljani in pri J. Krajcu v Rudolfovem. Cena 50 kr.

(Zastop) Hellerjeve tovarne za kmetijske stroje se nahaja v Novem Mestu pri Fr. Kastelicu starejem.

Smešnica.

(Mož brez možganov.) Neki kmet je skušal dva človeka, katera sta se trgala, pomiriti, pri tem pa je bil sam močno tepen, suvan in je dobil lukinjo v glavo. Ko ga je zdravnik preiskoval, ako ni mogoče tudi v možgane ranjen, mu pravi kmet nevoljen: Ni potreba tega, kajti ako bi bil jaz možgane imel, bi se ne bil v prepri mešal.

Listnica uredništva.

G. Janez Benčič. Za dolensko železnico se še dolgo ne bode nič oddajalo; ko se zgodi, bomo sporočili.

Darovi za hišo „katol. družbe rokodel. pomočnikov“ v Rudolfovem.

Sl. vredništvo „Zgod. Danice“ 5 gld.; g. župnik J. Barborič 5 gld.; Neimenovan duhoven 10 gld.; g. M. Barbo 3 gld.; g. B. Bartol 5 gld.; veselica 2. februarja 27 gld.; Različni dobrotniki 2 gld. 50 kr.

Več voz konjskega gnoja

se prodaja. Več o tem se poizvé na tukajšnji pošti.

4000 velikonočnih jerbasesv (pletenic)

ponuja

M. Pakič v Ljubljani.

Tužnega srca javljamo podpisani žalostno vest, da je naša iskrenoljubljena soproga, mati, hči in sestra, gospa

Terezija Gorec roj. Stepec,

veleposestnica,

dné 7. t. m. ob 9 uri zvečer po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti v 29. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Naj v miru počiva!

Draga 8. februarja 1891.

(36)

Janez Gorec, soprog — Josip Gorec, sin. — Angela Gorec, hči. — Matija Stepec, oče. — Ana Stepec, mati. — Janez, Frano, Alojzij, Josip Stepec, bratje.

Globoko užaljenega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretno vest, da je naš iskrenoljubljeni soprog, oče, brat, svak in strije, veleblagorodni gospod

Toussaint Jelovšek vitez Fichtenau,

c. kr. poštar in grajščak,

po dolgej in mučnej bolezni, previden s sv. zakramenti, danes 8. februarja ob 5 uri zjutraj, v 35. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Truplo preblazega ranjcega se bode v torek dné 10. februarja ob polu 4. uri popoldne na tukajšnje pokopališče k večnemu počitku preneslo.

Svete maše za dušo preblazega ranjcega se bodo brale v mnogih cerkvah.

Dragi pokojnik bodi priporočen v prijazni spomin in molitev.

Novo Mesto dné 8. februarja 1891.

Antonija Jelovšek pl. Fichtenau, soproga. — Marija, Ana, Ottilija, Pija, hčere. — Oton Jelovšek vitez Fichtenau, brat — Santa Germ pl. Fichtenau, sestra. — Karol Germ, grajščak, svak. — Santa in Adela Germ, nečakinja. — Robert Germ, nečak. (35)

Zahvala.

Presrčno zahvalo izrekam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za obilno vdeležitev pogreba moje nepozabljene žene

Marjete,

posebno pa čast. duhovščini, katera je nepozabljivo ranjco spremila k večnemu počitku.

Laknice dné 31. januarja 1891.

(37)

Janez Dolenšek.

Mlin in žago ob Krki,

katere ne ovira velika suša niti povodenj, prodaja iz proste roke. — Kedo, pové vredništvo „Dol. Nov.“

Razprodaja!

Podpisani nameravam svojo manjšo, nasproti glavni prodajalnici ležečo štacuno opustiti, zatoraj napravim (30-2)

razprodajo

od 1. svečana dalje.

Različno blago za moške in ženske obleke itd. razprodajalo se bode

pod fabriško ceno!

Josip Ogoreutz v Novem Mestu.

Razprodaja!

Razprodaja!

Razprodaja!

Presrčno zahvalo

izrekam vsem blagorodnim gospem v Novem Mestu, ktere so mi o smrti moje matere darovale za pogrebščino denarne podpore, ter mi pripomogle v mojej veliki bēdi. Bog jim obilo povrni!

V NOVEM MESTU, dne 4. februarja 1891.

[85]

Marija Ziegler.

Dober klavir

je na prodaj po nizki ceni na Raki, hiš. št. 74.

Lepo stanovanje pri Šmarjeti.

Velika hiša ali gradič s petimi sobami, kuhinjo, dvemi kleti in nekoliko vrta z sadnim drevjem nasajenim na lepem solnčnem kraju, pet minut od farne cerkve, pripravno za kakega duhovnika v pokoju ali tudi za kako rokodelstvo, daje se v najem ali tudi prodaja. Več o tem pové Janez Čudovan, posestnik v Gorenji vasi, pošta Šmarjeta. (31-2)

Kopita,

špicasta in široka, s kalom ali brez kala. Jeden par možkih kopit brez kala, od 24 do 28 cm. dolgih, velja 25 kr., večja 30 do 35 kr. Ženska in otročja po velikosti 8 do 14 kr. jedno kopito. Trgovcem, kateri več skupaj vzamejo, še veliko ceneje

[18-3]

Janez Meglan,

izdelovalec kopit v Strugah pri Ribnici (Dolenjsko.)

Prešičje ščetine

(ne šopovino) kupuje v vsaki množini kilo po 3 goldinarje in više. Tudi kupuje kože od zajcev, lesic, kun (hun) jazbecov, vider itd.

[16-3]

Friderik Skušek,
tergovec v Metliki.

Hiša števil. 50 v Kandiji

nova, lepa, v lepi legi z vrtem je na prodaj. Več pové iz prijaznosti gospod Kastelic, župan in trgovec v Kandiji. (40)

Gozdarski urad v Soteski pošta Dvor

prodaja:

80 meter stotov sladkega sena,
4000 komadov kolov za trto,
1200 " hrastovih dog razne velikosti,
večje število sodov za vino in pivo.

Povpraša in vidi se omenjeno pri zgoraj navedenem gozdarskem uradu. (33-2)

Mlin v najem

se dá na Vrhovem poleg Gracarjevega turna pošta Št. Jernej, od 1. marca dalje. — Več se izvé ravno tam. (27-2)